

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 96.

Sobota, 2. decembra 1933.

Leto VIII.

Ali se izplača boj za skrajšanje delovnega časa?

Naloga naših strokovnih organizacij je, da nadzirajo izvrševanje delavskovarstvene zakonodaje. Tembolj aktualna je ta naloga, ker imamo v državi še precej obratov, ki te zakonite določbe prezirajo. Imamo še obrate, v katerih delajo tudi po dvanajst ur in več, ne da bi delavcem kdo plačal pripadajočo zakonito odškodnino. Moralna dolžnost delavskih organizacij je, da že z ozirom na nezaposlene tovariše in tovarišice napovedo najskrajnejši boj tem nedostatkem. Če nihče ne spoštuje te zakonodaje, jo mora spoštovati delavstvo.

To je važno vprašanje, ki utegne deloma omiliti razmere. Skoraj isto velja o skrajšanju delovnega časa.

Leta 1889 je bila v Parizu svetovna razstava. Tam so se zbrali tudi prvi snovateli današnjih svobodnih strokovnih organizacij in delavskega gibanja sploh. Na političnem kongresu so sklenili zahtevati osemurni delavnik. Meščanstvo se je takrat posmehovalo tej zahtevi in tudi delavci so bili nezaupni, češ, da je to nemogoče. Vodstvo delavskega gibanja pa je videlo razvoj gospodarstva ter se borilo za zmago tega principa med delavstvom in kasneje tudi zlasti med industrijo. Zdela se je takrat ta zahteva vsem preveč revolucionarna in zastopnike delavcev so zmerjali z »delavskimi hujšaki«.

Vedeti moramo, da so takrat povsod delali delavci po 12, 14 in celo po 16 ur na dan. Zato tudi ni bilo čudno, če je javnost smatrala zahtevo za revolucionarno.

To je bilo nekako pred štiridesetimi leti. In že po tridesetletnem vztrajnem boju se je uvedel načelno skoraj po vseh industrijskih deželah osemurni delavnik. Danes je položaj tak, da so postali pametnejši industriji zagovorniki osemurnega delavnika, da s tem pobijajo še nadaljnje skrajšanje delavnika. Splošen princip je danes osemurni delavnik, kakor je bila borba zanj težka.

V minulih petdesetih letih je pa tehnični razvoj tako napredoval, da je osemurni delavnik že zdavnaj predolg. Vsi nacionalni ekonomski, bodisi socialistično ali kapitalistično orientirani, so na jasnem, da vseh nezaposlenih delavcev ne bi bilo mogoče zaposliti, če bi se tudi konjunktura bistveno izboljšala. Dela ne bi bilo za vse, ne bilo bi kruha. S tega stališča je tudi utemeljena zahteva v svobodnih strokovnih organizacijah organiziranega delavstva, da naj se delovni čas skrajša vsaj na štirideset ur na teden, kar bi pomenilo, da se delo skrajša v tednu za en dan osemurnega dela.

Zahteva je sklep mednarodne strokovne zveze. To je minimalna zahteva. Zakaj še sedaj se pojavljajo mnenja, da je tudi ta zahteva preskromna, ker bi sicer prvi hip nekaj zalegla, nikakor pa ne odgodila nadaljnje nujne potrebe, da se delovni čas ponovno skrajša. Toda uvedba skrajšanega delovnega časa bi trenutno bilo vsaj nekaj in če bi se izboljšala še konjunktura, bi oboje pomenilo resnično izboljšanje socialnih razmer, ki postajajo vedno obupnejše. Treba je sedaj priboriti predvsem štirideseturni delovni teden in čim se bo konjunktura nekoliko izboljšala, bo tudi vse delavstvo spoznalo, kako velikega pomena je bila borba, ki so jo vodile svobodne strokovne organizacije.

Od moči strokovnih organizacij je predvsem odvisno, kdaj in kako bo skrajšan delovni čas. Zahteva sama, že-

Avstriji hočejo vrniti Habsburgovce.

Pravo ozadje diktatorja dr. Dollfusa. Kaj pravijo češki listi?

Češki listi zadnji čas dosledno razkrivajo pravo ozadje politike avstrijskega diktatorja klerikalca dr. Dollfusa. V Pragi ugotavljajo, da se je hotel dr. Dollfuss o resnici bojevati samo proti socialnim demokratom in ni račun, da ga bo prijemal tudi Hitler. Zato pošilja dr. Dollfuss vedno svoje posredovalce v Švico, da se tam pogajajo z Nemci iz Berlina, kako bi se pogodili. Zadnji dogodki so ta odkrivanja potrdili. »Nova doba« v Plznu pravi k današnji situaciji na Dunaju sledeče:

Za monarhijo Habsburgov.

»Toliko je jasno, da bodo nekega dne razočarani oni, ki verujejo, da bo današnji avstrijski režim vodil boj proti Hitlerju do konca. Nasprotno, avstrijska diktatura se bo pomirila z rjavimi »socialisti« pri najbližji primerni priložnosti. Avstrijska diktatura ima popolnoma druge cilje, kakor boj proti Nemčiji in jih vsak drugi dan naznanja Dollfusov prvi in glavni zaveznik Starhemberg.

Predvsem govori Starhemberg ob vsaki priložnosti proti Češkoslovaški in Mali zvezi (Jugoslavija, Rumunija in CSR). Še nedavno je govoril enako sovražno, kakor mislijo o Češkoslovaški

in Jugoslaviji ostali avstrijski monarhisti ter avstrijski in nemški narodni socialisti. Med Heimwehrovc in Hitlerjevci ni nikake razlike, posebno s stališča Češkoslovaške in Jugoslavije.

Avstrijski režim stremi za obnovo monarhije v Avstriji. To, kar Dollfuss previdno taji, izpoveduje njegov namestnik Starhemberg odkrito. Starhemberg in Heimwehri hočejo monarhijo in Otona Habsburškega za cesarja. Tudi njihov boj proti avstrijski socialni demokraciji ni nič drugega, kakor boj za odstranitev poslednje zapreke, ki je še na poti monarhističnim in habsburškim načrtom. Dollfuss pa je ta Starhembergov program odobril.

V svoji slepoti političnih otročarij, pa si zlasti pretepaški nacionalisti — in njihovi skriti suflerji in zaščitniki ne želijo nič drugega, kakor padec socialne demokracije, ki bi bil predvsem tudi usoden za varnost mej Jugoslavije in Češkoslovaške. Toda takšne uvidevnosti vendar ne moremo prisojati našim pretepaškim nacionalistom. Uvidevnejši pa so v Beogradu in drugod na jugu države in zato tam ni tal za slovenski pretepaški nacionalizem.

Ženeva je rdeča.

Marksizem napreduje.

Pri volitvah v kantonsko vlado so zmagali socialisti. Odslej bo vlada ženevskega kantona tvorilo četvero socialistov in trije zastopniki meščanskih strank. Med izvoljenimi socialisti se nahaja tudi znani Nicole, ki je bil kot vodja nemirov

9. novembra lanskega leta obsojen na 6 mesecev zapora in je šele pred nekaj dnevi bil zopet izpuščen. Nicole je odkrit nasprotnik današnjega Društva narodov in bo zanimivo zvedeti, če bo tak ostal tudi kot član ženevske vlade.

Samo opozorilo za delavstvo.

Kaj zahteva med drugim španska reakcija?

Pri volitvah v španski parlament se je španska reakcija v parlamentu znatno ojačala s pomočjo naroda, ki politično še ni zrel in je pod monarhičnim terorjem fevdalcev in klerikalizma glasoval zanj. Ojačena reakcija bi rada sodelovala v vladi, kar je povsem normalno, ker bi v vladi mnogo lažje preprečevale napredno zakonodajo, kakor v opoziciji. Stavila je tudi že zahteve za sodelovanje v vladi. Med temi zahtevami sta poleg klerikalnih in političnih pomembni zlasti dve:

1. Odprava socialne zakonodaje in
2. vrnitev razlaščenih veleposestev fevdalcem in plemstvu.

Seveda teh zahtev ne more sprejeti

nobena napredna stranka in tudi ne vlada, ki se zaveda politične in socialne odgovornosti.

Zakaj navajamo v našem listu te zahteve španske reakcije? Navajamo jih zato, ker je vsa naša napredna in akcijska publicistika na neverjeten način proslavljala izid španskih volitev. Iz teh zahtev se namreč jasno vidi, kako edina je publicistika v hvalisanju reakcije, ki ima namen oropati delavstvo in narod za izvojevanje dobrine.

Ali je še treba dopovedati, da mora v vsako delavsko rodbino delavski socialistični časopis?

Ija je nekaj, potrebna je pa tudi borba, treba je prepričati javnost, merodajne faktorje, dokler se uveljavi splošno načelo, da je šesturni delavnik med najvažnejšimi pomočki za omiljenje socialnih razmer. Tudi osemurnik ni bil takoj uveden, ko so ga strokovne organizacije zahtevale, marveč so ga morale izvajati v etapah, postopoma. Tako bo tudi s to zahtevo. Naš prvi cilj mora biti sedaj dosega štirideseturnega delovnega tedna. Za ta cilj se moramo boriti ter mobilizirati vse svoje sile tudi izven naših organizacij.

Jasno je torej, da je boj za skrajšanje delovnega časa bistvena zahteva. S skrajšanjem delovnega časa se bo nudilo nezaposlenim znatno pomoč. Če

pa v sedanji krizi te zahteve ne bi izvojevali in bi kriza popustila, bi bila borba za to zahtevo pozneje težja. Borba je nujna, ker vemo, da bi tudi najboljše konjunktura ne mogla zaposliti vseh delavcev. V omiljeni krizi bi sicer bilo nekaj manj nezaposlenih začasno, toda naše stremiljenje mora iti za tem, da je delovni čas prirojen razvoju tako, da so v gospodarstvu zaposleni vsi delavci. Vsi imajo pravico do življenja in če jim kriza odreka to pravico, je to krivica.

Svobodne strokovne organizacije v naši državi vodijo boj za to zahtevo. Tudi pri nas mora prodreti.

V boj do zmage z geslom: Sem s štirideseturnim delovnim tednom!

Praznik zedinjenja.

Zedinjenje! Tudi mi poudarjamo prav pogostoma to pomembno besedo, ker vemo, da je delavstvo močno le takrat, če je edino. S srcem edino, z duhom edino, z iniciativo in udejstvovanjem edino, to je iskreno med seboj in napram celoti. Ni ga slajšega življenja za delavskega zaupnika in za vsakega delavca in delavko, če vidi, da vlada med njim in njegovimi nesebična in odkrita iskrenost.

Vsi imajo en cilj in vsi delajo z vsemi duševnimi in tudi fizičnimi silami kot bratje in sestre zanj. Vsakdo lahko pove svoje mnenje v prid skupne naloge. Taka je demokracija v delavskem gibanju in taka mora biti. Saj vendar duh izpopolnjuje duha in delo vodi k cilju.

Tudi takrat je bilo med našim narodom enako razpoloženje. Rešili smo se okovov, rešili narodnega in političnega tiranstva

Litvinov proti nacionalnim socialistom.

V Ameriki so priredili ruskemu zunanjemu komisarju Litvinovu banket. Litvinov je na tem banketu govoril prav resne besede za mir. Rekel je, da je sedaj, ko države razorožitev sabotirajo in se države bolj in bolj sovražijo, namesto da bi se zbliževale, samo usluga humaniteti, če sklepajo države med seboj diplomatske razmere.

O šovinističnem nacionalizmu (fašizmu) je pa rekel:

Hujše kot tekmovalstvo v oboroževanju je javna propaganda za vojaške ideje in vzgoja nove generacije v glorifikaciji vojne. Karakteristikum take vojaške vzgoje je uveljavljanje srednjeveških psevdoznanstvenih teorij o nadpovprečnosti gotovih ljudi nad drugimi in o pravici, da smejo ti nad drugimi ljudmi gospodariti in jih tudi uničiti. Tej vojaški vzgoji služi godba, petje, narodni epos, umetnost in znanost.

Iz mednarodnega urada dela.

Novi upravni svet.

Po novih pravilih, ki jih je upravni svet sprejel leta 1931, se voli vsako leto predsednik za eno leto; ponovna volitev toliko časa ni mogoča, dokler pridejo vsi vladni člani na vrsto. Razen tega je določen izmenični sistem med dvanajstimi vladami, ki so zastopane v upravnem svetu. Osem držav, ki imajo večji gospodarski pomen, imajo stalen sedež v svetu; te so: Belgija, Nemčija, Francija, Velika Britanija, Indija, Italija, Japonska in Kanada. Štiri druge države pa so zastopane vsako tretje leto v upravnem svetu. Sedaj so zastopane Brazilija, Danska, Poljska in Španija. Sedaj je bil izvoljen za predsednika zastopnik Danske C. V. Bramsnaes soglasno. Bramsnaes se je izučil tiskarstva ter je obenem študiral narodno gospodarstvo in socialno politiko, dokler je postal izredni profesor na kodanjskem vseučilišču za socialno politiko. Bramsnaes je sodeloval doslej na vseh mednarodnih konferencah dela.

Nemška vlada v zadregi.

Nemčija v pravi luči.

Nemška propagandna centrala je izdala tajan dokument o svoji zunanji politiki. V tem dokumentu pravi, da je 1. položaj Nemčije tak, kakor je bil od 1. 1910 do 1913 in je Francija nje nesprejemljiva sovražnica, 2. Anglija je najmočnejši in najnevarnejši partner Francije in hoče kaliti sporazum med Francijo in Nemčijo, 3. treba je razturati francoske vojaške zveze, 4. Nemčija hoče preprečiti konsolidacijo balkanskih držav, 5. Nemčija odklanja verzajlski diktat ter zahteva revizijo mirovnih pogodb (eventualno s silo), 6. predvsem se mora vrniti saarsko ozemlje in tudi zahteve po Alzaciji in Lotaringiji Nemčija ne opusti, 7. napram Poljski Nemčija vzdržuje svoje zahteve, 8.) cilj fašistične politike je osvojitve vseh sosednjih ozemelj nemške države, v katerih prebivajo nemške manjšine, 9. istotako zahteva Nemčija nekdanje kolonije preko Društva narodov, 10. Nemčija zahteva absolutno enakopravnost v oboroževanju brez mednarodne kontrole, tudi če bi ta splošno veljala za druge države.

Ta dokument je objavil najprej pariški »Petit Parisien« in za njim drugi svetovni listi.

Seveda je ob tej objavi šinila nemški vladi kri v glavo in v svojem razočaranju preklicuje avtentičnost dokumenta, dasi je resničen. Vlada sicer govori o miroljubnosti. Toda to je le na zunaj.

Znani nemški propagandni minister Goebbels je dopisniku londonske revije sam povedal, da zveze, ki jih namerava Nemčija skleniti z raznimi državami, sicer nimajo ofenzivnega značaja, toda s temi zvezami hoče Nemčija osvojiti vsa tista ozemlja, ki so ji neobhodno potrebna.

Na tem načelu bodo v bodoče sloveli tudi vsi odnosi do Francije. Anglija in Italija bosta razumeli nemško politiko, ker je Francija tudi obema na poti.

S to izjavo je Goebbels več kot potrdil vsebino tajnega dokumenta.

Opisali smo ta važni politični intermezzo, da vidimo, kako grda, zahrbtna je diplomacija kapitalističnih in fašističnih držav ter da samo te ustvarjajo sovražno razpoloženje »med narodi«. In seveda, ko nastane vojna, je pa narod tisti, ki brani »svoje« pravice in »svojo« svobodo.

Ironija!

10.000 brezposelnih rudarjev

iz severnofrancoskih premogovnih revirjev se je preteklo nedeljo zbralo v okrožnem mestu Arrasu, kjer je prefektu predložilo svoje zahteve po omiljenju njih bede. Policija in žandarmerija je v Arrasu pojačena, vendar ni nikjer prišlo do nemirov.

Tone Maček:

Slučaj Kumberger.

Tudi Dolfe se pripravljala na ta važni praznik, ko bo prejel plačilo za celomesečni trud: kakor besen si je krtačil čevlje, da bi se čim bolj svetili, mati mu je morala zlikati hlače, sam pa je sedel celo uro pred ogledalom in je z britvo lovil redke dlavice, ki so se mu že tu in tam začele pojavljati po bradi. Ko si je še z veliko skrbnostjo razčesal lase in jih s pomočjo neprijetno dišeče pomade srpasto prilepil na čelo, si je privezal nazadnje še svojo neizogibno rdečo kravato in jo je mahnil sam naprej proti rudniku, medtem ko sta »purša« še spala.

Mati je še zaklicala za njim:

»Ali prideš le kosilu?«

»Zame ni treba kuhati. Če hočete, pridite popoldne k Logarju.«

Ob devetih sta se odpravila tudi Janez in France.

»Ali je Dolfe že odšel?«

»I seveda. Gotovo ga spet tista Pepca čaka kje tam gori. Gotovo bo spet vse njej zmašil, meni pa včasih še hrane ne more plačati. To leto mi še ni prav ničesar kupil.«

»Kaj hočete. Zaljubljeni so menda vsi taki.«

»DELAVSKA POLITIKA« nima za seboj bank in industrijev, da bi jo podpirali. VZDRŽEVATI SE MORA

izključno le z naročnino,

TOREJ Z LASTNIMI SREDSTVI.

Ako si z naročnino v zastanku, poravnaj jo takoj, da ne boš GROBOKOP svojega prijatelja in svetovalca »Delavske Politike«.

35 let zadruga Delavska pekarna v Mariboru.

Ni Mariborčana, ki bi ne poznal vsakodnevne pojave na mariborskih ulicah: množični enovprezni vozovi in velik avto vozijo od ranega jutra do poznega večera v vse smeri, raznašajoč najpotrebnejši del prehrane, naš vsakdanji kruh. Napis »Delavska pekarna« je tako splošno znan, da je naziv »iz Delavske pekarn« postal nekaka trgovska značka glede kvalitete peciva.

Manj znan pa je širši javnosti historijat te sedaj največje mariborske pekarnice. Ne bo torej odveč, če na kratko orišemo njeno zgodovino, posebno, ker nam kaže na kako čuden način je bilo to veliko gospodarsko podjetje ustanovljeno.

L. 1896. in 1898. sta bili leti velikih mezdnih gibanj. Po končani stavki pekarskih pomočnikov so sklenili izborni organizirani mojstri, da se maščujejo nad vodstvom stavke. Več pomočnikov je prišlo na črno listo, kar je pomenilo, da niso mogli dobiti službe v bivši štajerski. Ta sklep je pa rodil posledice, katerih se takratni mojstri sigurno niso nadejali, še manj pa, da bi bili predvideli, kako so se s svojim sklepom sami kaznovali za bodočnost.

Izključni pekarski pomočniki so si ustanovili lastno zadrugo, da so si zasičurili delo. Na lastno pest so hoteli kljubovati vsem viharjem konkurence. Meseca novembra l. 1899. se je vršilo ustanovno zborovanje. Osem pomočnikov je najelo potrebno posojilo in prevzelo v najem najmanjšo takratno mariborsko pekarno, Mulec, na Tržaški cesti 44.

L. 1899. si je podjetje zagotovilo nadaljnji obstoj na ta način, da je vsak član prispeval po 100 gl. deležev. Člani so delali po 10 ur v pekarni, potem pa so sami raznašali pecivo v mrežah in košarah. Bil se je obupen boj za obstanek med novo, finančno slabo fundirano pekarno in ostalimi velikimi podjetji, ki so skušala zatreti neljubega konkurenta v keli.

Prvi stalni odjemalci so bili na Tezmem in v Košakih. Vendar so minila tri leta, preden si je podjetje nabavilo prva dva vozila za razvažanje peciva. Jasno je torej, da so posamezni člani pričeli obupavati, da nekateri so celo izstopili. Ostali so nadejali.

ljevali žilavo borbo, čeprav skorajda, »brez upa zmage«. L. 1903. so si nabavili prvega konja, za katerega pa spet ni bilo strehe, tako, da sta morala konj in voz v drvarnico.

Ker je l. 1905. prešlo vse posestvo v druge roke, se je sklenila nova najemna pogodba, ki je obsegala tudi dva vrtova, svinjski hlev in med tem sezidano lopo za vozila. Edini izhod je bil v priključitvi k Prvi štajerski delavski pekarni v Eggenbergu pri Gradcu, kar je dalo podjetju novega razmaha po l. 1912. Doba med svetovno vojno je omogočila pekarni le skromno životačenje.

Po preobratu je bilo treba misliti na osamosvojitve oziroma odcepitve od matice v Avstriji. Po dolgih pogajanjih se je to zgodilo 1. februarja 1921.

Lep porast podjetja po osamosvojitvi je najbolj razviden iz povečanja prometnih sredstev: l. 1902. — 1 konj, 1912. — 2 konja, 1921. — 4 konje, 1927 — 7 konjev, danes 8 konjev in avto. L. 1923. se je sezidal moderen konjski hlev z vsemi pritlikinami. L. 1924 druga moderna parna peč z tremi etajami. Napeljava elektrike je omogočila elektrifikacijo obrata.

Da je podjetje glede socialnih dajatev vedno prednjačilo, je prav za prav samo ob sebi umljivo. Ne v zadnji vrsti so ti momenti pripomožili, da je danes Delavska pekarna tako glede kakovosti peciva in kruha, kakor glede obsega najmodernejša in največje podjetje svoje vrste daleč na okrog.

Med ustanovnikov delujeta pri podjetju še danes člana Merlin in Čeh. S ponosom gledata na razvoj 35-ih let, primerjata borbi pričetek s sodanjam modernim obratom, nekdanje mučno ročno delo s sodobnimi priobitvami tehnike. Razvoj podjetja kaže jasno, kako neizmerno žilav, vztrajen in marljiv je delavec, ki je prešinen razredne strokovne zavesti, kako drugače bi naj bil sicer mogoč tak uspeh na delavskem zadruženem polju.

Jubilantoma naše iskrene čestitke.

Zadrugi pa želimo čim lepši uspeh.

Doma in po svetu.

Naša poročila v čeških listih.

»Pravo lido« v Pragi in »Nova doba« v Plzni obirno poročata o člankih s. dr. Živko Topaloviča v »Delavski Politiki« in »Volkestimme« o njegovem obisku med češkoslovaškimi sodrugi v Pragi. »Pravo lido« je debelo podčrtalo vest dr. Topaloviča, da bodo v kratkem trije odlični funkcionarji češkoslovaške socialne demokracije obiskali Jugoslavijo in se na licu mesta informirali o naših razmerah, ter s tem poglobili bratske stike.

Delavska diferenca bo izplačana za božič? »Ujedinjeni Železničar« piše: »Naša deputacija, ki se je mudila te dni v Beogradu, je dobila v ministrstvu saobračaja zagotovilo, da se dela na tem, da se tudi v ljubljanski direkciji čimprej izplača delavska diferenca iz

leta 1923. Uprava je naredila vse, da najde nekje potrebno vsoto in izplača to diferenco kot nekako božičnico. Prinašamo to sporočilo s primerno rezervo.

tihi avstrijci

Socialistični junaki — fašistična justica. Nemški proces zaradi požiga parlamenta je vzrok, da druge procese prezremo, ki so prav tako justični nenormalni pojav kakor proces o požigu parlamenta. Skoraj ob istem času sta se vršila dva procesa proti socialistom v Nemčiji in Italiji. V Italiji je obsodila fašistična justica osem obtožencev v celoti na šestnajst let ječe in v Draždanih pa nemška fašistična justica devetdeset socialistov po blizu deset let ječe. Ti obsojenci so bili obtoženi,

da so pristaši duhovne in socialne svobode in so zanj govorili. Sodniki so smatrali, da je to zločin in so z ostrimi kaznimi hoteli ustrašiti — javnost. To priznavajo sami. Dejstvo pa dokazuje, da so še ljudje, ki se bore proti grobokopom človeške kulture. Dokaz je to, da socialistična ideja ne umira za zidovi ječe. In kadar se odpro vrata teh ječ, pridejo junaki v svobodo in bodo nadaljevali boj. Ali ni to morda razredna justica? Če bi delavci storili kaj takega, bi bili razredni kroniki!

Litvinov pojde tudi v Italijo. Mussolini je povabil Litvinova, ruskega zunanjega komisarja, v Rim. Pričakuje ga dne 2. decembra t. l. Mussolini hoče govoriti s Litvinovom o gospodarskih vprašanjih in o političnem položaju v Evropi. Tudi v Vatikanu se vesele prihoda ruskega zunanjega komisarja. Papež ga je pripravljen sprejeti. Vatikan je uverjen, da se bodo dala nadaljevati pogajanja z Rusijo, ki jih je z zastopniki Vatikana pričel že januarja meseca 1922 takratni zunanji komisar Čičerin.

»Železni gardo« oblegajo v Jassyu. Legionarji ekstremno nacionalistične »Železne garde« so se uprli razpustitvenim ukrepom vladnih organov in so se zabarikadirali v dijaškem domu, kjer se poskušom policije, da jih izžene, že več dni upirajo. Pri nekem članu te garde so našli na stanovanju električno zavarovano blagajno, v kateri je bila visoka vsota denarja in pa natančen organizacijski načrt te garde. Blizu Konstance so ti legionarji zasedli neko vas in uničili prebivalstvo. Žandarmerija jih je šele po večkratnem naskoku mogla pregnati iz vasi.

Prekosihiški ekspresni vlak so 40 km od Cicikarja v Mandžuriji napadli banditi, ki so raztrgali tir tako, da je vlak strmoglavil po bregu, nato pa so vlak in ranjence ter mrtve potnike izropali.

Izredni kongres USŽJ

Centralni upravni odbor je na podlagi § 16 tč. 4 saveznih pravil z ozirom na rešenje Pov. br. 521-33 sklenil, da se vrši

izredni kongres USŽJ

v nedeljo, dne 3. decembra 1933 ob 10. uri dopoldne v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani.

Pozivamo vse podružnice, da na ta kongres sigurno pošljejo svoje delegate in tako sodelujejo pri izredno važnih sklepih za reorganizacijo Saveza.

Centralna uprava USŽJ.

Če delavec hoče, se ustavi v vsa kolesa...

Če pa delavec hoče, da se močno čuje njegov glas, napne vse svoje moči in se posveti agitaciji za delavsko časopisje. Bodi zaveden sodrug in stori tudi Ti tako!

26

»Bi nič ne rekla, če bi si bil izbral kako pošteno dekle, pa ne tako candro, ki je že vsem drugim preostala.«

»Včasih se pa taka dekleta pozneje v zakonce popravijo in postanejo še dobre gospodinje.«

»Ta se ne bo nikoli. Je že tako vzgojena. Tudi njena mati ni bila nič boljša.«

»Preveč črno vidite.«

»Jaz že vem svoje. Sicer pa kakor si kdo postelje, tako potem leži. Kaj pa vidva? Prideta li kosilu? Dofe je rekel, da ga ne bo.«

»Najbrž tudi midva ne. Do opoldne itak traja tista ceremonija, potem pa človek pride s kakimi znanci vkup, potem pa veste, kako je. Najbrž greva k Birtiču ali pa k Logarju. Pa še vi pridite s purca.«

»Saj bom morala. Že zaradi Dolfe, sicer mi vse »zabije« in potem še za hrano ne dobim od njega.«

Sia sta, Trpinka je pa začela prestiliti in pospravljati sebo, namočila je v velik škaf delovno obleko svojih fantov, da jo še do večera izpere in da bo drugega jutra zopet suha. Marsikaj bo treba še zašiti.

Na rudniku pred izklicevalno dvorano je že vse mrgolelo praznično oblečenih ljudi. Izklíce-

vali so se po abecednem redu. Oni, katerih imena so po začetnih črkah bila na redu, so stali pripravljeni v dvorani in so pazili, da ne preslišijo svojih imen, kajti, kdor se ni oglasil, ko je bil klican, je moral čakati čisto nazadnje, potem ko so bili že vsi izplačani. Komu drugemu se ni dalo, izvzemši če je prišla žena za svojega moža po denar, ali pa kaka druga splošno znana oseba. Oni, katerih začetne črke so bile med zadnjimi v abecedi, so medtem čakali zunaj in v gruclah živahno ugibali, koliko bodo prejeli.

Ta mesec bo ušivo. Imeli smo tako slab izkop. Ni šlo in ni šlo. Včasih smo uspeli komaj za šest gar na šilt. Samo »cimranje«. Vseposod se nam je sipalo od stropov. Podpornike nam je lomilo kot šibice.

Če bi vsaj spravil na tri krone, je tožil drugi. »Pa po mojem računu bi moralo biti, ali kaj, ko pa naši računi nikoli ne obveljajo. Če merim jaz za menoj pa paznik ali inženir, pa bo gotovo oni vedno manj nameril. Pogodili smo se za 45 krajcarjev od metra, potem pa se mu je nekega dne zazdelo, da je plast premehka in da bomo preveč zasužili, da nam je pri vsakem metru črtal 5 krajcarjev. Pri teh hudičih nobena pogodba ne drži, vse obračajo v svoj prid. Ti knap na garaj vedno za eno in isto. Lažje delo in večja storitev gre vsa v njihove žepe.« (Dalje prihodnjič.)

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanju, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjic. — Uprava.

Naši v Franciji.

Internacionala živi.

Letošnje leto v poletnih mesecih smo obdržali jugoslovanski delavci, ki smo organizirani v slovenskih sekcijah francoskih svobodnih strokovnih organizacij zborovanja in sestanke, na katerih smo sklenili to-le resolucijo:

1. Želimo: Uveljavljanje konvencije, kakršna je bila sklenjena med našo državo in Nemčijo, ter med Francijo in Poljsko, v svrhu zagotavljanja starostnega zavarovanja in drugih takšnih ugodnosti jugoslovanskim delavcem v Franciji;

2. v slučaju brezposelnosti osiguranje brezposelnosti podpore;

3. priznanje enakopravnosti s francoskimi delavci.

Želimo, da se naše zahteve čimprej uresničijo, ker mi trpimo občutno škodo vsled razmer.

Upamo, da se bodo merodajni faktorji pobrigali za nas izseljence, ker smo tudi mi del našega naroda.

Resolucijo smo poslali v podpis tudi vsem slovenskim organizacijam v Franciji.

Imamo pri nas tudi razna krščanska in napredna društva slovenskih izseljencev, v katerih se mnogo govori o medsebojnem sodelovanju, kadar pa pride do dejanskega dela, pa že najdejo kakšen izgovor, da se delu odtegnejo. Če se prav spominjamo, stoji nekje zapisano: po njihovih delih jih boste spoznali.

Zlasti dobro so organizirani naši rudarji v slovenski sekciji »Sindicat des mineurs«. Ta organizacija se tudi z vso vneto poteguje za nas izseljence. Našo resolucijo smo predložili njenemu kongresu, ki jo je soglasno odobril. Potom socialistične parlamentarne frakcije dela organizacija na tem, da bi čimprej prišlo do sklenitve konvencije z Jugoslavijo. Za stvar smo zainteresirali tudi jugoslovansko poslanstvo v Parizu, pri katerem se je zglasila posebna deputacija. V deputaciji so bili en slovenski rudar, potem delegat naše strokovne centrale iz Lensa in na generalni tajnik rudarske zveze, ter generalni tajnik centrale svobodnih strokovnih organizacij (CGT) s. Joubaux (Zuo).

Resolucijo smo nadalje poslali tudi Delavski zbornici v Ljubljani, ki je odstopila prepis vloge centralnemu tajništvu Delavskih zbornic, to pa jo je dostavilo ministrstvu za socialno politiko.

Kakor nam poročajo iz Beograda, je započela akcija v toku in se bo nadaljevala potem sodelovanja URS-a in njegovih zvez s francoskimi strokovnimi organizacijami. V tem pogledu bodo skoro započeli razgovori s predsednikom zveze svobodnih strokovnih organizacij v Franciji, ki kažejo za to stvar popolno razumevanje.

Baš v tem primeru se nam zopet kaže mednarodna solidarnost delavstva v najlepši luči, ko se francoski delavec poteguje za pravice delavca Jugoslovana v Franciji.

Stanovska država in krščanski marksisti.

Profesor mariborskega bogoslovja dr. Aleksič je izdal brošuro o stanovski državi. To brošuro ocenjuje »Slovenec« v številki od 22. t. m. in h koncu pravi:

»Brošura g. Aleksiča je lep donos k studiju socialne problematike naših dni. Njena izvajanja so logična in jasna, pisana je v lahko umljivem slogu. Prepričani smo, da bo postala plodna iniciativa za iskanje in poglobljanje v nakazani smeri. Da so jo marksisti okrog »Besede« v zaničljivi (pa tudi v izredno publi in nestvarni) kritiki odklonili je več kot razumljivo. Saj je zgrajena na socialni okrožnici Pija XL, ki s katoliškega stališča odklanja marksizem vseh bary in nians. Toda mimo materialističnega kapitalizma in marksizma si zdrava katoliška socialna doktrina z modernemu času odgovarjajočim delovnim programom krepko utira pot. Ravno papeške okrožnice so temu mlademu pokretu dale načelno bazo in pa jasno določeni cilj, za čigar uresničenje bodo katoliški socialni borci združili vse svoje sile.«

Nas zelo zanima to stališče, zlasti ker dobro vemo, da sta »Delavska Pravica« in »Beseda« polni priporočil o stanovski državi, da sta objavljali cele dolge razlage papeške okrožnice »Quadragesimo anno« in da sta celo izdali prvo tozadevno okrožnico »Rerum novarum« v knjigi. Pa jih vendar ortodoksni »quadragesimovci« ne marajo med sebe, nego jih celo zmerjajo z »marksisti«? Kaj res ne bodo sprejeli v stanovsko državo naših krekovcev in krščanskih socialistov? Koliko pa je načinov razlage papeških bul in koliko vrst stanovskih držav po poznate? Zdi se nam, da hočejo in ortodoksni poznati tudi v tej stanovski državi samo en stan, oz. razred in to stan kapitalistov, premožnih in gospodujočih? Mar ni ves spor samo zaradi tega?

Ljubljana.

II. (XXI.) delavski prosvetni večer »Svobode« in »Zarje«.

Minulo soboto se je vršil II. (XII.) delavski prosvetni večer »Svobode« in »Zarje« v Ljubljani, ki je v vsakem oziru zelo lepo uspel. Dvorana Delavske zbornice je bila nabito polna poslušalcev, delavcev, ki so z velikim zanimanjem sledili izvajanju posrečeno sestavljenega programa. Predsednik centrale »Svobode« s. Štukelj je imel uvodoma lep govor, ki so ga poslušalci sprejeli z velikim odobravanjem. Izborne šolani pevski odsek »Svobode« iz Javornika je dosegel popoln uspeh, saj je tudi naravnost očaral s prednašanjem krasnih pesmi, med katerimi so

bile tudi težje skladbe. Vse priznanje zaslužijo vrli jeseniški kovinarji in njihovi pevovodja s. Mencinger za svojo požrtvovalnost in trud. Užgale so tudi tri narodne pesmi mladega dečka in mnogo obetajočega pevca, ki jih je prednašal precizno in čustveno. Istotako recitacije Ine Slokanove: »Molitev rudarske žene«, ki jo je prednašala s. Poldi Skukova. Ne bomo naštevati vseh nastopajočih, le eno naj povdarimo: vsi so se potrudili, vsi so bili dobri, godbeniki, pevci, govorniki, zbor, solisti itd. Bil je lep večer in »Svoboda« je lahko ponosna na take prireditve.

Maribor.

12% obresti računajo delavcem.

Bolj država pritiska obresti navzdol in manj je denarja, tem bolj bi radi gotovi kapitalisti pritiskali uboge delavce. Za kmete velja danes že zakonita obrestna mera 3 in pol procenta. Te dni pa smo dobili v roke tožbe nekega trgovca v Mariboru, ki je tožil delavca za kupnino prodane obleke in je k tej kupnini prilačil še tudi kar 12% zamudne obresti. Da pa mu davčna uprava ne bi naložila za te gorostasne obresti rentne, jih je g. trgovec enostavno pripisal kapitalu in nato celo vsoto iztožil brezobrestno.

Tristo milijonov dinarjev se je v zadnjih starih letih investiralo v Banjaluki v razne nove zgradbe.

Stare stroje prevažajo skozi mesto... V nedeljo so imeli Mariborčani priliko opazovati, kako so prevažali vozniški kolodvor stare zarjavele tekstilne stroje skozi mesto. Da ne bi vzbujali prevelike pozornosti, so vozili te stroje po ovinkih skozi stranske ulice, mesto po direktni Aleksandrovi cesti. Pa jih je bilo vseeno opaziti. Ali niso nekoč poročali časopisi, da je vlada prepovedala uvažati stare stroje? Potem so jih nekaj časa prepletkali in jih vsaj pod krinko novih uvažali. S danes se je v Mariboru niti to maskiranje ne zdi več potrebno.

Železniški upokojeanci pozor! Železniški upokojeanci se opozarjajo, da naj v lastnem interesu takoj oddajo legitimacije za podaljšanje in sicer na glavnem in Koroškem kolodvoru. Priložiti morajo: zadnji odrezek poštne nakaznice o prejemanju pokojnine in 1 dinar za vložek. Tudi rešenje o pokojnini morajo predložiti v vpogled. Starovpokojeanci ozir. vdove, ki nimajo penzijskega dekreta, morajo podati primerno izjavo, koliko let so služili aktivno. Pri poduradnikih je treba navesti tudi višino zadnje letne plače.

Celje.

13.124.— Din za nadure in odpovedno dobo. Naša strokovna organizacija beleži zopet dva krasna uspeha iz boja nameščencev za pravice po novem delovnem pravu. V znani delikatesni trgovini Zamparutti v Celju, je bila več let uslužbena najprej kot učenka in nato od 1. jan. 1931 do 21. febr. 1933 kot trgovska nastavljenka tovarišica J. Dne 22. febr. 1933 pa je bila ta trgovina prodana in nova lastnica obrti ni sprejela Zamparuttijeve prodajalke J. Slednja je radi tega zahtevala plačilo odpovedne dobe v smislu novega obrtnega zakona, t. j. 6-tedensko odpovedno dobo pred potekom četrtletja. To pa je znašalo plačo od odpusta, t. j. od 22. febr. 1933 do 30. junija t. l., v denarju mesečno Din 1000.—, ter Din 400.— mesečno za prehrano, kar je zneslo skupno Din 5600.—. Tožnica pa je morala v tej delikatesni trgovini, ki ima tudi točilnico, delati od jutra do polnoči. Ker velja za tak obrat zakoniti delovni čas le 10 ur dnevno, je morala tožnica opravljati po 6 nadur na dan in še tudi ob nedeljah delati, ko velja zakoniti nedeljski počitek in je torej vso delo nadurno. Odpuščenca prodajalka pa za to nadurno delo, ki se mora plačevati po zakonu o zaščiti delavstva s 50% poviškom, ni ničesar prejela. Zato je zahtevala tudi za to nadurno delo za 2 leti nazaj temeljno plačo in še 50% povišek, kar je zneslo skupaj Din 7.081. Ker je delodajalka odklanjala vsako plačilo, je nameščenska vložila proti njej po dr. Reismanu iz Maribora 2 tožbi: za odpovedno dobo, in za nadure z gornjimi zneski. Po dveh razpravah je sodišče razsodilo, da je bil takojšen odust neutemeljen in tudi nadurno delo preko 10 ur dnevno nedopustno ter je obsodilo delodajalko v smislu tožbe. Nameščenska je dobila te dni že izplačano za odpovedno dobo in za nadurno delo z obrestmi vred skupno znesek Din 13.124.—. Nameščence opozarjamo na to, da se do razsodbe in jih vnovič pozivamo, da se do zadnjega organizirajo, če hočejo braniti svoje zakonite, zajamčene pravice in preprečiti zlorabljanje z nadurnim delom, ki predčasno uničuje zdravje, žive in sloh duševno in telesno sposobnost za delo. Skoro istočasno je dosegel pred sodiščem podoben uspeh nek drug nameščenec in bomo tudi o tem principijelno važnem slučaju poročali prihodnjic. Za polkret je silno važno, da dobimo zlasti v kočljivih slučajih obrtnega zakona jasne principijelne odločbe iz službenih razmerij.

Širite naš list!

Trbovlje.

Prosvetni večer Svobode. Dne 27. novembra se je vršil II. prosvetni večer »Svobode« v Trbovljah, ki je s svojim izbranim programom zadovoljil vsakega udeleženca. Delavska godba je igrala 5 krasnih komadov, za katere je žela burno odobravanje. Godba na harmoniko je bila izvrstna. Na koncu godbenega koncerta je prejel za Delavsko godbo toliko zaslužni kapelnik Tone Hudar in krasen sop evtelic, ki mu jih je izročila s kratkim in lepim nagovorom članica »Svobode«. Sledile so lepo zabavne kinopredstave. Prosvetni večer je silajno uspel in vsi udeleženci so izrazili željo, da se naj takšni prosvetni večeri nadaljujejo. Častitamo prirediteljem k popolnemu uspehu.

Zborovanje II. skupine Rudarske zadruge. Za dne 4. decembra je sklicala II. skupina v Trbovljah zborovanje rudarjev z dnevnim redom: 1. Podpora rudarjem in njihovim družinam. 2. Delovne in socialne prilike rudarjev. 3. Raznoterosti. Zborovanje je sklicala II. skupina zato, da se lahko vsi rudarji brez razlike kakršneoli pripadnosti istega udeležijo in na njem iznesejo svoje želje, predloge in zahteve. To je potrebno ravno v sedanjem času, ko so neodgovorni elementi, ki nimajo z rudarskim delavstvom nič skupnega, sejali razdor in sovraštvo. Zborovanje se bo vršilo ob 4. uri popoldne v Delavskem domu.

Proslava rudarskega praznika. V nedeljo, dne 3. decembra se bo vršil v dvorani Delavskega doma v Trbovljah velik koncert z obširnimi sporedom. Prireditelj koncerta se zavedajo, v kakšnem težkem socialnem položaju se rudarski proletariat v Trbovljah nahaja, zato bo vstop popolnoma prost. — Igrala bo naša priljubljena delavska godba. Vabljeni so vsi, ki hočejo v teh žalostnih časih preživeti pri veseljih uric. Začetek ob 7. uri zvečer.

Hrastnik.

Ne bo nič s terorjem in s pretnjami. Plavi so imeli pri volitvah v Delavsko zbornico priliko prepričati se, da zaenkrat niso izdale pri delavstvu nobene pretnje in noben teror. Sedaj mislijo nekateri plavi gospodje stvar začeti drugače. Delavcem pripovedujejo, da je edino sredstvo, da se bodo obranili pred prihodnjimi redukcijami, če bodo pristopili k njim. Kdor ne bi pristopil, ta pa bo reducirán. Kar se organiziranja tiče in grospodje niso izbirčni, napišejo vse in jih držijo v evidenci, četudi nič ne plačajo. Kaj tudi njim mar za denar, ko ga pa na drugih mestih dobe za svoje svrhe dovolj na razpolago. Vse grožnje z bodočimi redukcijami ne

Športno udejstvo-vanje delavstva.

Sport postaja z vsakim dnem večji in intenzivnejši tako, da je osvojil že vse sloje, tudi delavskega. Zato mora vsako gibanje, ki računa z ljudskimi množicami ogledati ta pojav in izkoristiti, kar je v njemu dobrega, slabo pa poskušati izločiti. Po drugih državah ima delavstvo sijajno urejene športne organizacije, ki imajo skrb organizirati delavstvu dober in zdrav sport, slab sport in razna športna prediravanja pa kolikor mogoče omejevati. Pri nas na žalost takega organa nimamo, ker »Svoboda« organizira predvsem kulturno gibanje in bi pri svojih sredstvih zamogla organizirati sport le tedaj, če bi zanemarjala kulturno gibanje, kar bi pomenilo za naš pokret neprecenljivo škodo.

Razmere in delovanje v meščanskih športnih organizacijah pa kategorično zahteva, da dobe delavska športna društva, ki so sedaj tam včlanjena, čimprej svoje središče, ki jih bo čuvalo nad moralno škodo, ki jo morajo utrpeli v sedanjem sestavu. Sport, kakršen je zadnje čase, specijelno nogomet, ni več sport, ki naj ustvarja v zdravih telesih zdrave duše, temveč prostoslovo fizično nasilje in kupovanje duš. Dandanašnji sportnik v svojem društvu ali klubu ne zve o življenju nič, razen športnega natezanja in trikov, s katerimi naj premeša nasprotnika. Sport v sedanjem pomenu besede ni več sredstvo za vzgojo boljšega, zdravjšega človeka, temveč cilj sam. Sportnik sedaj mora že po nekaj letih športnega udejstvovanja postati telesni in duševni invalid.

Socialistično delavsko gibanje, ki hoče zbrati v svojih vrstah najboljše človeške sile, cvet celega naroda, ne more več mirno gledati tega početja in ne more pristati na to, da bi delavska mladina bila odtegnjena slehernemu razmišljanju o življenjskih problemih in, da bi nosila mesto prave glave — nogometno žogo. Tudi tega ne more dopustiti, da se dela z delavskimi športnimi klubi brezdušne kupčije, da glasujejo za ta ali oni meščanski klub, ki naj vodi športno politiko v Sloveniji. Pri naših malih razmerah sicer ne kaže ustanavljati svoje lastne nogometne zveze, ker je delavskih klubov premalo, da bi mogli med seboj tekmovali in se afirmirati. Pač pa je treba ustvariti organ, ki bo v moralnem pogledu vodil delavske klube in športna društva. Prva naloga tega organa bi pa bila, da izsili s skupnim nastopom delavskih športnih klubov od sedanjih športnih reprezentanc primerno upoštevanje delavskih klubov, predvsem pa, da jih prisili k pobujanju izrodov v športnem življenju in poskrbeti, da se sedanji sport duhovno izoblikuje in plemeniti.

V Sloveniji je celo vrsto delavskih športnih klubov, ki bi z enotnim nastopanjem lahko marsikaj zboljšali v sedanjem sportu. Odkar se je S. K. »Svoboda« v Ljubljani združila s S. K. »Primorje«, so izgubili ti športni klubi svojega vodnika in tako vidimo, da so sedaj za kongres nogometnega saveza oddali nekateri klubi svoje poveljnice »Primorje«, drugi pa »Ilirija«, o kakem enotnem nastopu delavskih klubov pa ni govora. V namenu, da se sedanje razsulo reorganizira in vpostavi medsebojna zveza delavskih športnih klubov, prosimo one športne klube, ki se s temi izvajanjem strinjajo, da pošljejo svoj naslov na spodaj podpisane, da skliče skupno konferenco zastopnikov teh klubov, ki naj izdela za bodočnost primerne smernice. Tozadevne dopise prosimo na naslov: F. Svetek, Celje, Delavska zbornica.

bodo mogle odvrniti delavstva od naših svobodnih strokovnih organizacij. Kdor sam označja, da ima moč doseči pri podjetniku odpust njemu neljubih delavcev, za tega delavstvo točno ve, da je njegov sovražnik in da mu je treba zato takoj stopiti na prste, še predno bi se mu posrečilo delavstvu vreči zanjo okoli vratu.

zastopnikov.

Govori se, da namerava odbor za prebrano naročiti pri domačih čevljarstvih mojih večjo količino čevljev za šoloobvezne otroke, katerih starši nimajo sredstev, da bi sami obuli svoje malčke. Hvaljevredna je ta akcija, ki se sedaj že nekaj let sem ponavlja.

Prepričani smo, da bo odbor znal zavrniti vsakogar, ki bi tak predlog stavil. Tisti, ki se s to namero pečajo, naj pa sprejmejo na znanje, da bodo na račun zbiranih akcij uganjali strankarstvo lahko šele tedaj, kadar bodo samo oni plačevali davke in dajali sredstva na razpolago. Dokler pa bo vse prebivalstvo prispevalo k nabiralnim akcijam, bo tudi smelo zahtevati nepristranost pri uporabljanju nabranih sredstev. Prosimo torej odbor za prehrano, da vse take možakarje, ki bodo morda prišli s takimi in podobnimi predlogi in nasveti, pouči, da pri izvedbi socialnih akcij, pri katerih sodeluje vse prebivalstvo, ne sme biti nobene pristranosti.

Posnemajte! Za razširjenje »Delavske Politike« so darovali sledeči sodruzi in sodruge iz Hrastnika: Kozmos Jože 2 Din, Kellner Alojz 2 Din, Abram Alojz 2 Din, Lanegor Anton 2 Din, Gačnik Henrik 2 Din, Gačnik Franc 2 Din, Beutl Izidor 2 Din, Forstner Franz 2 Din, Kravz Anton 2 Din, Vidmar Ivan 2 Din, Petrič Stefan 2 Din, Beutl Franz 10 Din, Oprešnik Anton 5 Din, Peter Papp 4 Din, Jager Tilda 3 Din, Savrič Karl 3 Din, Pfeifer Martin 3 Din, Götz Karl 3 Din, Jager Josip 3 Din, Voželj Stanko 1.50 Din, Čepin Anton 1 Din, Mavzer Viktor 1 Din, Gosler Ignac 1 Din; skupno 61.50 Din. Iskrena hvala!

Jesenice.

Kino Radio na Jesenicah predvaja v petek, soboto in nedeljo, dne 1. do 3. decembra t. l. ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri popoldne) velik film »Beli strup« (demon) s Hansom Albersom v glavni vlogi. Oglejte si ta velefilm o strahotah opija in mamili.

Šoštanj.

»Trije vaški svetniki« na odru »Svobode«. »Kultura je mati tisočerihi laži.« je povedal Cankar, in satirik, ki jih sovraži, jih je vesel, kakor je veselo kladivo nakla... Taka kladivarja sta hotela biti tudi Real in Ferner, ko sta pisala »Tri vaške svetnike«. Sta res udarila prav, sta zadela v jedro? Ne. »Trije vaški svetniki« so navzok navidezni idejni sproščenci, ki pa okrov meščanske miselnosti še ni prebila, meščanska tvorba. Avtorja ne raziskujeta dialektično (razvojno), ampak postavita na oder ljudi z apriorno (v naprej postavljeno) trditvijo: taki so, ker so pač taki... Čigav produkt je ta moralna, tega ne določita. Tudi nista nikjer ustvarila reakcije na to moralno, kakor je n. pr. proletariatska reakcija na kapitalizem. Učitelj Štempihar leze sicer v neko revolucionarnost, a žal ostane na sredi poti, tudi mu ni smoter zmaga ideje, temveč dekle. »Tri vaške svetnike« je zato uvrstiti med množino meščanske dramske literature, ki vedno bolj oblega slovenske odre. Celo delavski odri se ji ne morejo izogniti.

Igra je bila podana precej dobro. To velja zlasti za naslovno trojico: Porento, Šimenc in Bavdeka. So bili res »svetniki« in videti je bilo, da so se v to svetništvo zelo poglabili... Fani je bila menda prvič v večji vlogi; dobra je bila in še boljša bo postala. Štempihar je bil na moč siguran in v vlogi doma. Originalna sta bila posebno Lahajnarjeva Barbara in njen sin Jakec. In da ne pozabimo ostalih: Urške, dr. Klepeca, Marjance, Hrastarja, Lenčke in Mice. Reči moramo, da je ansamble »Svobode« sedaj v prav dobri postavi in zmožen še za večja dela. Kaj če bi nam dala »Svoboda« v tej sezoni Moškričeve »Rdeče rože«?

Ptuj.

Proslava 15 letnice smrti Ivana Cankarja. Dramatični odsek »Svobode« iz Maribora priredi v nedeljo, dne 3. decembra 1933 v narodnem gledališču v Ptuj 15 letnico Cankarjeve smrti. Vstopnice se dobe v predprodaji pri zaupnikih ptujskega delavstva ni so po cenah Din 10, 8, 6 in 3. Ptujski delavci in delavke! Udeležite se polnoštevilno te lepe prireditve.

Vse, kar rabite za pisane, kupujte v trgovini Ljudske tiskarne d. d., Slomškov trg 6

Guštanj.

Spreminjanje mezde. (Odgovor uredništva.) Vsak uslužbenec mora od delodajalca sprejemati tisto mezdo, ki je bila ob vstopu obljubljena ali plačana v zadnjem času. Če pri vstopu ni bila pogojena nobena mezda, mora biti plačana tista mezda, ki je v obratu za ono delo določena, ali sploh krajevno običajna. Višina mezde je bistveni del službene pogodbe. Vsaka službena pogodba pa se lahko spremeni le sporazumno, z voljo obeh strank. Enostransko noben pogodnik ne more spremeniti bistvenih določb službene pogodbe proti volji drugega, torej niti uslužbenec niti delodajalec. Vsled tega tudi delodajalec ne more naenkrat zmanjšati dotedanje mezde. Delodajalec sicer lahko premešči delojemalca med trajanjem veljavne pogodbe k drugemu delu, ne more mu pa svojevoljno iz tega razloga zmanjšati mezde, oziroma plačati manjše, kot jo je dajal prej. Službodajalec mora poprej službo v zakoničnem roku, t. j. najmanj 14 dnevno odpovedati. Šele po odpovedi sme eventualno znižati mezdo, če uslužbenec na to pristane. Ako torej v vašem obratu kar med tednom izmenjavajo dela, in plačujejo za drugo dodelano delo manjšo mezdo, je to protizakonitno in v smislu § 238 t. 2 obrtnega zakona tehten razlog za razvezo službenega razmerja. Uslužbenec ima pravico zahtevati doplačilo prvotne mezde. V tem smislu naj zaupniki pri vodstvu tovarne protestirajo proti odtegotanju mezde in če bi še bilo to brezuspešno, zahtevajo intervencijo Delavske zbornice. Tožba pred sodiščem naj bo vedno zadnje sredstvo delavca, če ni mogoča mirna rešitev potom zaupnikov in Delavske zbornice.

Lepo obiskan shod podružnice Saveza metalških radnika se je vršil v nedeljo, dne 26. novembra. Shodu je predsedoval s. Juh, poročal pa je s. Eržen. V svojem govoru je orisal bedni položaj delavcev, pretkanost kapitalističnega izkoriščanja, nemožnost odprave gospodarske krize v dobi profitarstva in fašizem, ki podpira izkoriščevalce in s surovo silo preprečuje možnost organiziranja delavske obrambe na političnem, gospodarskem, socialnem in kulturnem področju. Mussolinijev in Hitlerjev metode posnemajo tudi gotovi ljudje pri nas, ki se sicer radi trkajo na svoja narodna prsa, za vzor jim pa služijo najhujši nasprotniki južnih Slovanov in njihove državne samostojnosti. Nemški in italijanski zgled dovolj jasno kaže, kaj ima pričakovati delavstvo od fašizma. Delavstvo mora hoditi svoja pota, ono mora organizirati obrambo proti izkoriščanju s pomočjo svojih razrednih strokovnih organizacij in skleniti vez solidarnosti med seboj s pomočjo delavskega časopisa, ki edino tudi dosledno brani delavske pravice pred javnostjo. Zborovalci so z velikim odobravanjem sprejeli izvajanja s. Eržena na znanje in takoj po njegovem referatu se je priglasilo precej novih naročnikov na naše liste. Potem je sledilo poročilo s. Juha o delovnih prilikah v tovarni. Shod je pokazal, da zavednost naših kovinarjev raste in da si nasprotniki zama prizadevajo, da bi jo uničili.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Mežiška dolina.

Socialni tečaj. V nedeljo, dne 3. decembra se bo vršil socialni tečaj dopoldne od 10. do 12. ure v Črni, popoldne od 3. do 5. ure v Prevaljah. Predaval bo s. prof. Teply.

Listnica uredništva.

Celje. Vprašanje: Ali je mogoče dnevno plačo zarubiti za dolg na živilih in stanarini? — Odgovor: Urna mezda ali tedenska plača delavca se ne more zarubiti za dolg na živilih in stanarini. Ako Vam podjetje odteguje, potem lahko zahtevate v pisarni, da Vam naj ne odtegujejo. Podjetju bo to še ljubše, ker ima z odtegotovanjem itak le sitnosti. Radi Vam verjamemo, da niste s plačevanjem zaostali namerno, ampak vsled nepredvidenega skrčenja Vašega zaslužka.

Litija. Vprašanje: Članica OUZD, ki je bila zaposlena dve leti v tovarni, je porodila. Nekajkrat je bila med tem časom poslana od strani tovarne na brezplačni dopust, ne da bi ji bila kdaj služba odpovedana. Stvarno je torej bilo njeno delovno razmerje dve leti neprekinjeno. OUZD pa ji sedaj noče izplačati pripadajoče podpore. Odgovor: Porodnici pritiče podpora le tedaj, če je imela v zadnjih dveh letih pred porodom skupno 18 mesecev članstva, ali pa 9 mesecev v zadnjem letu. V predmetnem slučaju je tovarna delavko vsakokrat, kadar je poslala delavko na brezplačni dopust, odjavila pri OUZD. Ta brezplačni dopust pa more znašati skupaj več mesecev, vsled česar porodnica sedaj nima predpisane karence. Ugotovite, koliko časa je bila porodnica na dopustu, bodisi v zadnjem letu ali pa v zadnjih dveh letih pred porodom in če mislite, da je posredi pomota pri OUZD ali pa, da jo tovarna ni pravilno prijavljala v zavarovanje, napravite vlogo na OUZD v Ljubljani. V vlogi morate navesti točne podatke.

Kulturni pregled.

Narodno gledališče v Ljubljani. — Drama.

Sonata strahov je delo pisatelja Strindberga, ki ga poznamo po njegovih delih, kakor na pr. Gospodična Julija, Smrti ples in druge. Dočim so vse te več ali manj na zunaj zaokrožene dogodivščine ali pa nekakšne razvaline človeških življenj, je »Sonata strahov«, delo, v katerem pisatelj trga človeka iz človeškega pekla, ga žene proč od materije, prepojene z demonom, v svet očiščenja in odrešenja. Za današnjega malomeščanskega človeka, ki visi še ves na preteklosti in mu je prerojenje negotovo in nevarno, kakor nalašč pisano, da ga vsaj v njegovem malomeščanskem smislu očisti in odreši. In te zgodbe, ki niso jasne in otipljive življenski modrosti nego grozne prikazni, ki jih rode trpke žalosti nad človeško slabostjo, kjer se obupno tipa po zadnji človeški resničnosti, je režiral C. Debevc dobro in umetniško. Upriporitev ni lahka, a igralci so jo podali živo in z dobro igro.

Arabci v Palestini so sklenili generalno stavko za 28. in 29. novembra, ko se bo vršila sodna obravnava proti Arabcem, ki so se v oktobru udeležili demonstracije in napadov na Žide.

Kriza ideje miru. Odbor za podeljevanje Nobelovih nagrad je odločil, da se letos ne bo podala nagrada za mir radi pomanjkanja kandidata, ki bi si zaslužil to nagrado.

Električni vlak na kroglah, ki prevozi na uro 300 km, je izum sovjetskega inženerja Jarmolčuka. Vagoni tega vlaka so okrogli, v obliki podolgovatih cevi, motorni voz ima obliko velike torpede. Mesto na kolesih, teče ta vlak na dveh vrstah velikih krogel in je temu primerno zgrajen tudi tir.

Vozički za lutke

komad od
Din 75.—
Din 100.—
Din 140.—

Eksportna hiša Luna

Maribor, Aleksandrova c. 13

PERJE

sivo, čehano, kg 25.—
Polpuh beli, kg 95.—
Puh sivi, kg 100.—
Puh beli, najfinejši kg 220.—
vse kemično čiščeno!

Eksportna hiša „Luna“, Maribor

Gugalni konji

komad od
Din 85.— do
Din 100.—

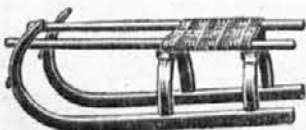
Eksportna hiša Luna

Maribor, Aleksandrova c. 13

SANKE

najboljše kvalitete

enosedežne ... Din 65.—
dvosedežne ... Din 85.—
trisedežne ... Din 95.—

Eksportna hiša Luna

Maribor, Aleksandrova c. 13

Ročne torbice

listnice, denarnice itd. v veliki izbiri po nizkih cenah priporoča

IVAN KRAVOS
Aleksandrova cesta št. 13

Finí Double

od Din 58.— naprej, samo v

Trpinovem tekstilnem bazarju

Maribor
Vetrinjska ulica št. 15

Nalagajte

svoje prihranke

v štajerski hranilnici in posojilnici v Mariboru, Slomškov trg št. 6.

Pazite na Vaše zobe!

Ne uporabljajte poljubnih sredstev za nego Vaših zob. Da je po skoraj 260-letni preizkušnji Botot postal znamenit in dosegel velik uspeh se mora zahvaliti svoji zobni kremi.

